

GMI... BIELSKA PUBLICZNA

JAWORZU
POW. BIELSKIE

Rys historyczny:

=====

W roku 1862 - decyzją Śląskiego Urzędu Krajowego w Opawie, Jaworze zostaje uzdrowiskiem. Na cele uzdrowiska przeznaczone zostają wszystkie budynki hrabiowskiej rodziny francuskiego pochodzenia Saint Genois. W istniejącym parku zostaje założony zakład leczniczy. Głównym tworzywem leczniczym jest łątyca, wody mineralne, borowina oraz mleko z udoju owiec. Jednym z pierwszych kuracjuszy jest znakomity poeta Wincenty Pol.

W roku 1906 cały majątek ówczesnego uzdrowiska nabywa hrabia Henry Larisch. Działalność uzdrowiska w Jaworzu jest kontynuowana, ale w mniejszym zakresie. Propagatorem lecznictwa uzdrowiskowego jest miejscowy lekarz dr Czop, oraz jego rodzina /żona i syn Jerzy/, który w okresie międzywojennym organizuje sanatorium w budynkach obecnego pawilonu "Jerzy" i "Maria". W Jaworzu leczono choroby przemiany materii, schorzenia dróg oddechowych, stany niedokrwistości, wyczerpania nerwowe, schorzenia gośćcowe. Do leczenia wykorzystywana była miejscowa borowina. Stosowane kąpiele siłowe, jodkowe itp. Korzystnym czynnikiem wleczeniu były walory biologiczne. W roku 1937 - zostaje wybudowane w Jaworzu Dolnym prewentyrium dla dzieci, posiadające 120 łóżek.

W okresie międzywojennym przebywa i leczy się na terenie Jaworza Maria Dąbrowska, która tu pisze znaczną część swojej książki "Noce i dni". Przebywają tu również w tym okresie Jan Parandowski, Zofia Koszałk - Szczucka, Józef Czerniak - organizator Uniwersytetów Ludowych w Polsce, Irena i Julian Tuwimowie, Janina Siwkowka, która swój pobyt w uroczym Jaworzu upamiętnia wydaniem zbioru poezji "Flirt ze szczytami w Jaworzu" / 1939/ r.

Rok 1939 - 45 wojna światowa spowodowała upadek działalności uzdrowiskowej. Pod koniec wojny część budynków uzdrowiskowych przeznaczono na cele niemieckiego lecznictwa wojskowego.

Rok 1946 - 74 - Po zakończeniu działań wojennych przeprowadzono remont zdevastowanego prewentorium dziecięcego, oraz adaptację na cele dziecięce byłego sanatorium dr Ozopa. Obydwa zakłady przeznaczone zostały dla leczenia gruźlicy i schorzeń dróg oddechowych u dzieci.

W roku 1962 - Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach utworzony został Beskidzki Ośrodek Sanatoryjno Prewentoryjny, w skład którego oprócz zakładów dziecięcych w Jaworzu weszły również Prewentorium Dziecięce w Duczcu i w Górkach.

W późniejszym okresie nazwa ośrodka zmieniona została na Beskidzki Ośrodek Chorób Płuc i Gruźlicy dla Dzieci w Jaworzu.

Powojenny profil leczenia Jaworza uwarunkowany został sytuacją epidemiologiczną w kraju wyrażającą się między innymi znaczącym wzrostem zachorowań na gruźlicę płuc.

W ostatnich latach w wypadku stale podnoszącej się stopy życiowej i troski władz partyjnych i rządowych o zdrowie obywateli, nastąpił znaczny spadek zachorowań na choroby zakaźne, a w szczególności na gruźlicę płuc.

W następstwie jednak olbrzymiego rozwoju przemysłu w naszym kraju i postępującej urbanizacji i cywilizacji, ujawniło się znaczne zapotrzebowanie na usługi - sanatoryjno-rehabilitacyjne, typu uzdrowskiego w szczególności w zakresie schorzeń narządu ruchu, układu nerwowego, obwodowego i oddechowego.

Wojewódzkie władze Szusby Zdrowia w poszukiwaniu nowej bazy uzdrowskiej zwróciły uwagę na szczególnie korzystne warunki dla leczenia tego typu schorzeń w miejscowości Jaworze, pow. bielski, która posiada już wieloletnie tradycje uzdrowskie w tej dziedzinie.

W roku 1973 Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach ujął Jaworze w programie rozwoju uzdrowsk na terenie województwa i wystąpił z odpowiednimi wnioskami do Ministerstwa Zdrowia. W miesiącach wiosennych br. obiekty przedwojennego sanatorium dr Ozopa, zostały poddane modernizacji i kapitalnemu remontowi.

Do pomocy w pracach skierowano najlepszych specjalistów jakimi dysponował Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego. Ośrodek został wyposażony w najnowocześniejszą aparaturę pochodzenia krajowego i zagranicznego.

Dnia 30.5.1974 r. Ośrodek rozpoczął działalność.

Zakłada się, iż ośrodek, który dysponuje własną bazą leczniczą i kózkową, spełniać będzie funkcję wiodącą w zakresie lecznictwa fizykalnego i rehabilitacyjnego. Zarówno w Beskidzkim Zespole Leczniczo Rehabilitacyjnym, jak również dla pozostałych zakładów tego typu na terenie województwa.

Dnia 7.6.br. Wojewoda Katowicki, członek Rady Państwa Generał Jerzy Ziętek zarządzeniem nr 42/74 zmienił dotychczasową nazwę Beskidzkiego Ośrodka Chorób Płuc i Gruźlicy dla dzieci na Beskidzki Zespół Leczniczo - Rehabilitacyjny.

W skład Zespołu weszły:

1. Sanatorium Pulmonologiczne dla Dzieci w Jaworzcu - 156 kózek
2. Ośrodek Fizjoterapii i Rehabilitacji dla Dorosłych w Jaworzcu - 72 kózka / do roku 1975 - 100 kózek/
3. Prewentorium dla Dzieci w Buczu - 103 kózek.
4. Sanatorium Dziecięce w Górkach - 166 kózek, w tym 66 kózek gruźliczych.

Nowa struktura organizacyjna przyczyni się niewątpliwie do rewitalizacji Jaworza jako uzdrowiska.

Ocena istniejącej bazy leczniczo-rehabilitacyjnej w Jaworzcu wg stanu na dzień 1.9.1974 r.

Największą jednostką leczniczo-rehabilitacyjną jest sanatorium pulmonologiczne dla Dzieci w Jaworzcu. Sanatorium zostało wybudowane w latach 1935 - 1937 i rozbudowane w latach 1969 - 1971. Sanatorium prowadzi działalność leczniczo - rehabilitacyjną dla dzieci chorych na schorzenia dróg oddechowych takie jak astma, chroniczne nieżyty oskrzelowe. Obiekt jest budynkiem stosunkowo

nowoczesnym. Niemniej ze względu na stale notowany postęp w dziedzinie medycyny prowadzona jest modernizacja zakładu. W roku 1970 rozpoczęto budowę pomieszczeń dla nowej kuchni oraz sali gimnastycznej dla dzieci. Ze względu na trudności w wykonaniu robót, prace nie zostały dotychczas wykonane. Mając na uwadze jak najszybsze zakończenie prac, Dyrekcja Zakładu powołała w br. własną brygadę remontowo-budowlaną, która w niewątpliwy sposób przyczyni się również do sprawniejszego wykorzystania remontów w pozostałych obiektach Zespołu.

Dyrekcja sanatorium powzięła również decyzję w sprawie zorganizowania do połowy 1975 r. nowoczesnej bazy rehabilitacyjnej w sanatorium dziecięcym. W ramach prowadzonej rozbudowy uwzględnili się między innymi pomieszczenia dla inhalacji dla dzieci, pomieszczenia dla fizjoterapii, oraz drenażu dróg oddechowych. W sąsiedztwie sanatorium budowany jest hotel dla średniego personelu medycznego którego otwarcie przewiduje się na przełomie 74/75r.

Ośrodek Fizjoterapii i Rehabilitacji

Ośrodek zlokalizowany został jak już wspomniano w dawnych pomieszczeniach sanatorium dr Czopa, znajdujących się w centrum Jaworzna w sąsiedztwie byłych pałaców hrabiego Larischa.

Ośrodek dysponuje zapleczem leczniczym, w skład ośrodka wchodzi:

Dział laryngologiczny - dysponujący gabinetem laryngologicznym pomieszczeniem dla inhalacji indywidualnej, oraz zbiorowych.

Dział fizykoterapii - posiada aparaturę ultradźwiękową, aparaty diadynamik, diatermie krótkofalowe, galwano-stymulatory, oraz lamp Solux i kwarcówki.

Dział rehabilitacji - dysponujący: salą gimnastyczną, salą ćwiczeń przyrządowych, salą masażu, oraz pomieszczeniem dla parafinoterapii.

Dział kąpiele leczniczych - obejmujący:

- a/ pomieszczenia dla kąpiele wirowych
- b/ pomieszczenia dla natrysków wodnych / bieżące szkodliwe/
- c/ pomieszczenia dla masażu podwodnego
- d/ pomieszczenia dla kąpiele komorowych

Do końca br. uruchomione zostaną dwa nowoczesne pomieszczenia dla kąpiele kwasowo-węglowych / perełkowych i aromatycznych/. Opracowywać się taką konstrukcją wanien, która zapewni ich wieloczynnościowość. W skład działu leczniczego wchodzi ponadto:

- leżalnia
- poczekalnia, wypoczynalnia
- dwa gabinety lekarskie
- laboratorium

Ośrodek dysponuje również nowoczesną aparaturą do EKG.

Część usługowa składa się: - z 32 łóżkowego oddziału / pok. 2, 3 os. stołówki na 72 kuracjuszy, kawiarni, kuchni dla kuracjuszy i personelu.

Zabezpieczenie kadrowe

Zdołano zabezpieczyć obsadę personelu średniego. Obsadę lekarską stanowi 2 lekarzy specjalistów:

- Ob. lek. Cienciała Jerzy - /balneolog, fizykoterapeuta, internista/
- Ob. lek. Kwiatkowska Ewa - /laryngolog/

Brak jest jednego lekarza /specjalistyc obrób wewnętrznych/

Zakład dysponuje 72 łóżkami, w tym 32 łóżka własne, 40 łóżek na kwaterach prywatnych.

Do końca listopada uzyska się dodatkowo 12 łóżek własnych, natomiast do końca roku ogólna liczba wzrośnie do 100 łóżek w drodze wynajęcia dalszych kwater prywatnych.

Profil leczniczy

Zakład świadczy usługi w zakresie:

- a/ schorzeń narządu ruchu, takich jak: stany pourazowe, schorzenia gośćcowe/ gościec zwyrodniający kręgosłupa/, stawów kończyn, gościec tkanek miękkich /dyskopatie, stany zapalne korzonków nerwowych itp./
- b/ schorzenia górnych dróg oddechowych / przewlekłe nieżyt jamy ustnej, zatok, nosa, gardła, krtani, tchawicy/.

Leczenie odbywa się w turnusach 24 - dniowych, kuracjusze rekrutują spośród pacjentów Wojewódzkiej Przychodni Reumatologicznej i Rehabilitacyjnej, osób skierowanych przez Związki Zawodowe Górników Hencistów, Radę zakładową FSM, ZOZ w Białku, Przychodnię Rehabilitacyjną Oddziału Urazowego w Białku.

Ośrodek Fizjoterapii i Rehabilitacji z chwilą uzupełnienia kadry lekarskiej, rozpocznie również działalność ambulatoryjną dla ludności miejscowości Jaworze i Wapienica, oraz dla załóg zakładów produkcyjnych współpracujących przy rozbudowie Ośrodka.

Przewidywane czynności adaptacyjne w tutejszym Ośrodku do końca

1. Uruchomienie kąpieli kwasowo-węglowych, perełkowych, aromatycznych
2. Uruchomienie w ramach czynu społecznego sauny dla pracowników i kuracjuszy
3. Oddanie do użytku 10-łóżkowego pododdziału dla osób mających trudności w poruszaniu się.

Planowane inwestycje:

1. Zakupiono dokumentację na budowę 60 -łóżkowego pawilonu. Środek finansowe zabezpieczył na ten cel Urząd Wojewódzki w Katowicach. Lokalizację obiektu przewiduje się w sąsiedztwie pawilonu "Jerzy" dawniejszego sanatorium dr Ozopa. Przewiduje się rozpoczęcie budowy w br. pod warunkiem uzyskania skutecznej pomocy ze strony Urzędu Powiatowego w Białku-Białej, wyrażającej się skróceniem okresu zatwierdzenia wszelkich dokumentów związanych z budową.
2. W trakcie opracowania znajduje się dokumentacja na przewiązanie łączące dwa pawilony ośrodka. W przewiązaniu znajduje się miejsce

miejsce 35 łózek, recepcja, nowoczesna sala gimnastyczna, basen dla ćwiczeń w wodzie.

Rozpoczęcie budowy zależne jest od zakończenia dokumentacji, oraz od posiadania odpowiedniej mocy przerobowej.

3. Zakłada się w latach 1975/76 budowę niewielkiego pawilonu, w którym zlokalizowane zostaną kąpiele borowinowe.
4. W roku 1975 przewiduje się zagospodarowanie stawu, znajdującego się na terenie Ośrodka, dla celów rekreacyjno-wypoczynkowych. Realizację powyższego zagadnienia zamierza się przeprowadzić w drodze współpracy z zakładami produkcyjnymi zainteresowanymi leczeniem swych załóg w tutejszym zakładzie. Po przeprowadzeniu wspomnianych zamierzeń inwestycyjnych Ośrodek będzie stanowił nowoczesny zakład uzdrowiskowo-rehabilitacyjny dysponujący własną bazą około 120 łózek oraz bazą leczniczą mogącą świadczyć około 1000 zabiegów dziennie.

W tym 600 zabiegów dziennie dla pacjentów ambulatoryjnych rekrutujących się spośród kuracjuszy przebywających w domach wczasu w Jaworzu / Dom Profilaktyczny Spółdzielczości Inwalidzkiej " Ośrodek Wczasowy w Jaworzu" , Dom Profilaktyczny Resortu Górnictwa/ , oraz pacjentów skierowanych przez Ośrodki Zdrowia w Jaworzu i Wapieniu i współpracujące z Z L Z, zakłady współpracujące z tutejszym ośrodkiem.

Kierunki działania niezbędne do przekształcenia Jaworza w uzdrowisko

1. Wstępne opracowanie stref ochronnych przyszłego uzdrowiska.
2. Wydanie decyzji ze strony władz terenowych o wstrzymaniu na terenie Jaworza rozbudowy i budowy zakładów i obiektów nie związanych z działalnością uzdrowiska.
3. Realizacja planów rozbudowy Ośrodka Fizjoterapii i Rehabilitacji stanowiącego zalążek uzdrowiska.
4. Przeprowadzenie odwiertów na terenie Jaworza w poszukiwaniu wód mineralnych / przeprowadzone przed kilkunastu laty badania wykazały obecność polanki w Wapienicy/

5. Dokonanie przez Ośrodek Fizjoterapii i Rehabilitacji badań złóż borowiny występującej na terenie Jaworza. W wypadku wyników pozytywnych zabezpieczenie terenu.
6. Zlecenie Dyrekcji Beskidzkiego Zespołu Leczniczko-Rehabilitacyjnego opracowania ekspertyzy klimatu miejscowości Jaworza.
7. Wstępne zabezpieczenie terenu pod budowę drugiego zakładu przyrodoleczniczego na około 2000 zabiegów dla celów ambulatoryjnych, uwzględniając dalszy rozwój uzdrowiska.
8. Oddanie dla celów przyszłego uzdrowiska obiektów młodszych pozostających w gestii Kuratorium. We wspomnianych obiektach znalazłoby miejsce około 120 kuracjuszy oraz dodatkowa zapleczka lecznicza.
9. Opracowanie przez terenowe organy administracji państwowej planów zagospodarowania Jaworza, jako przyszłego uzdrowiska uwzględniając parki, skwery, obiekty sportowe, placówki handlowe usługowe, rozrywkowe.

Uzasadnienie:

=====

Jaworze posiada jedne z najstarszych tradycji uzdrowiskowych na Śląsku. Posiada doskonałe walory klimatyczne, krajobrazowe, doskonałe połączenie autobusowe. Na terenie Jaworza istnieją już dwa zakłady typu sanatoryjnego, o wieloletnich tradycjach. W Jaworzu jak również w sąsiedztwie znajdują się złoża borowinowe. Wg. rozsznia głównego geologa resortu inż. Potockiego w sąsiedztwie Jaworza /Wapienicy/ stwierdzono występowanie solanek. Stworzenie nowego uzdrowiska zmniejszy dotkliwy brak źródeł sanatoryjnych na terenie województwa. Uzdrowisko ze względu na bliskie sąsiedztwo Bielska stanowiłoby również uzupełnienie bazy leczniczo-rehabilitacyjnej tego regionu.